Finansklagenemnda Bank

Avgjørelse FinKN 2025-1144

21.11.2025

Landkreditt Bank AS

Generelt - Bank

Sperring av konto — condictio indebiti — tilbakebetaling — god tro.

Saken gjaldt tilbakebetaling av et beløp på kr 151 489. Den 2.4.25 overførte foretaket fondsandeler til sin VPS-konto 2.4.25, hvor foretaket ved en feil overførte 1 500 fondsandeler i stedet for å kjøpe fondsandeler for kr 1 500 som avtalt. Da klager ønsket å ta ut pengene, informerte foretaket den 9.5.25 om filoverføringen, og at beløpet ville bli sperret med henvisning til finansavtaleloven § 4-43 og den ulovfestede læren om condictio indebiti. Klager anførte at sperringen var ulovlig da hun ikke hadde blitt varslet i forkant. Videre avviste hun foretakets krav om tilbakebetaling ettersom det var foretaket som handlet feil, og hun selv hadde handlet i god tro. Foretaket hevdet opprinnelig at sperringen var saklig begrunnet. Den 12.6.25 opphevet foretaket sperringen av kontosummen, mens saken var til behandling hos Finansklagenemnda. Foretaket opprettholdt sitt standpunkt om at det var grunnlag for tilbakesøkingskravet, da klager ikke hadde handlet i god tro. Foretaket fikk medhold.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 151 489

Saksfremstilling

Saken omhandler delvis sperring av konto og tilbakesøkning etter den ulovfestede læren om condictio indebiti.

Klager tok kontakt med foretaket etter at et beløp på kr 151 489 ble sperret på hennes sparekonto.

Bakgrunnen for sperringen var at foretaket oppdaget en feil ved overføring av fondsandeler til hennes VPS-konto den 2.4.25. Klager hadde tidligere opprettet tre faste spareavtaler i foretaket i januar 2021. To av disse ble i ettertid endret fra Landkreditt Høyrente til Landkreditt Extra den 18.2.25. Grunnet manglende avtalegiro i den nye spareavtalen, ble sparebeløpet overført til fondets konto uten at det automatisk ble tegnet til riktig VPS-konto. Foretaket måtte derfor gjennomføre en manuell tegning i fondene 2.4.25. I denne forbindelse ble det ved en feil overført 1 500 fondsandeler til klagers konto, i stedet for å kjøpe fondsandeler for kr 1 500 som avtalt. Fondsandelene hadde på overføringstidspunktet en verdi tilsvarende 14,1357 andeler, men hun mottok 1 500 andeler, noe som utgjorde en differanse på 1 485,8643 andeler. Den uriktige overføringen medførte at beholdningen på klagers VPS-konto den 9.4.25 viste en feilaktig økning i verdi på kr 151 489.

Foretaket har fremlagt kvitteringene klager mottok i forbindelse med kjøpene hun foretok i de to Landkreditt Extra-kontoene sine, i perioden fra februar til april 2025. Når det gjelder den omstridte kontoen, mottok hun i mars en kvittering på hennes kjøp på kr 1 500 for ca. 14,2 andeler, noe som medførte at verdien på beholdningen økte fra kr 176 850,30 til kr 179 033,83. Måneden etter, da filoverføringen oppstod, mottok hun en kvittering 3.4.25 for hennes kjøp på kr 1 500 for 1 500 andeler, noe som medførte at beholdningen økte med en verdi fra kr 179 033,83 til kr 339 197. Fra kvitteringen fremgår det videre at «Opptjent avkastning NOK 7,240.76».

Foretaket har også fremlagt kvitteringene hun mottok i sin andre Landkreditt Extra-konto i perioden fra februar til april. I denne perioden økte beholdningen sin fra kr 128 638,86 til kr 130 851,23, selv om hun også her foretok kjøp for kr 1 500.

Den 9.4.25 ba klager om at hele beholdningen i fondet Landkreditt Extra skulle selges, og at beløpet skulle overføres til hennes sparekonto. Klager har forklart at hun så at hun hadde en verdiøkning og kontaktet derfor foretaket angående muligheten for å selge. Det fremgår av e-postkorrespondansen med foretaket at hun ble bedt om å bekrefte at hun ønsket å selge beholdningen, noe hun gjorde. Foretaket bekreftet deretter at overføringen ville skje. Det skal også ha vært en telefonsamtale mellom klager og en rådgiver i foretaket, hvor klager spurte om hun burde ta ut verdistigningen eller selge hele fondet. Ifølge klager skal rådgiver ha anbefalt at hun solgte alt. Foretaket har på sin side bestridt at den har gitt råd om å selge beholdningen, men har heller gitt generell informasjon om forventede svingninger i markedet og risikoen ved å spare i fond.

Den 9.5.25 ble klager kontaktet av rådgiver i foretaket på telefon, som informerte klager om at hun hadde mottatt for mye penger. Klager skal imidlertid ikke ha blitt opplyst om at foretaket ville fryse beløpet, eller kreve tilbakebetaling. Beløpet på kr 151 489 ble sperret samme dag. Foretaket mente det forelå saklig grunn for å sperre midlene, med hjemmel i finansavtaleloven § 4-43, og krevde deretter tilbakeføring av beløpet med henvisning til de ulovfestede reglene om condictio indebiti. Klager mottok ikke noe forhåndsvarsel før sperringen, og skriftlig begrunnelse ble først gitt i brev datert 13.5.25. Foretaket har formelt krevd tilbakebetaling av hele beløpet, også med henvisning til finansavtaleloven § 4-25.

I etterkant har foretaket opphevet sperringen av kontosummen den 12.6.25, mens saken har vært til behandling hos Finansklagenemnda.

Klageren har i det vesentlige anført at sperringen av kontoen var ulovlig fordi hun ikke ble varslet eller fikk noen skriftlig forklaring i forkant, slik finansavtaleloven § 48 krever. Det forelå ikke noen hastesituasjon, og foretaket ventet over én måned før de reagerte – uten noen form for dialog. Midlene sto urørt og kunne vært brukt til andre formål dersom hun ikke hadde fulgt foretakets råd. Klageren avviser at foretaket har noe krav på tilbakebetaling, ettersom feilen ble gjort av foretaket, og hun selv har opptrådt i god tro. Det kan ikke forventes at hun som forbruker skal kunne tolke de ulike detaljene i fondsverdiene og foretakets komplekse systemer. En forbruker må kunne stole på foretaket, og det kan ikke forventes hun skulle avdekke interne systemfeil. Klager har henvist til tidligere saker i FinKN 2020-118, 2018-91 og 2016-55.

Foretaket har i det vesentlige anført at sperringen av deler av kontoen hadde saklig grunn, men har i etterkant opphevet sperringen, under henvisning til at foretakets adgang til å sperre konto ikke er angitt under avsnittet om oppsigelse i kontoavtalen. Foretaket bestrider å ha gitt råd om å selge beholdningen, men har heller gitt generell informasjon om forventede svingninger i markedet og risikoen ved å spare i fond. Klageren mistet ikke tilgang til egne midler, da kontoen ble delvis sperret for det beløpet som skriver seg fra feiloverføringen, og som ikke kan anses som hennes midler.

Videre anfører foretaket at det foreligger grunnlag for tilbakesøkingskravet i henhold til condictio indebiti. Selv om feilen ble gjort av foretaket, hadde det gått kort tid siden feiloverføringen. Beløpet var fortsatt i behold. Videre anfører foretaket at klageren burde forstått at en feil hadde skjedd, og viser blant annet til at hun hadde to tilnærmet like spareavtaler i samme fond, fordelt på to ulike VPS-kontoer. Avkastningen i de to kontoene skilte seg markant i perioden, og foretaket mener at klageren, som har spart jevnlig siden februar 2021, burde ha oppdaget at en dobling i fondsverdi på én uke var unormalt. Foretaket har videre vist til FinKN 2023-666 for å underbygge sitt krav.

Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Foretaket sperret opprinnelig det omtvistede beløpet på kr 151 489 på klagers konto. Det følger av finansavtaleloven § 4-43 at foretaket kan sperre kundens tilgang til tjenestene, dersom dette følger av «avtalen og det foreligger saklig grunn».

Foretaket har i brev til Finansklagenemnda forklart at sperring av konto ikke er angitt under avsnittet om oppsigelse i kontoavtalen, og valgte dermed å oppheve sperringen av beløpet 12.6.25.

Nemnda viser til at det er kritikkverdig at foretakets sperring av konto manglet grunnlag i avtalen, og at klager heller ikke ble varslet i forkant. Sperringen er nå opphevet, og nemnda går derfor ikke nærmere inn på dette. Nemnda tilføyer at et eventuelt erstatningskrav mot foretaket på grunnlag av denne feilen uansett ikke kan føre frem, da klager ikke har dokumentert at hun er påført et økonomisk tap som følge av feilen.

Spørsmålet er videre om foretaket har grunnlag for å kreve tilbakeført beløpet på kr 151 489, som ved en feil ble overført til klager, på grunnlag av den ulovfestede læren om condictio indebiti.

Nemnda bemerker innledningsvis at klager har vist til finansavtaleloven av 1999 § 48, som ikke er relevant for løsningen av denne tvisten. Hun har også vist til tre avgjørelser fra nemnda som gjelder andre problemstillinger, og to av avgjørelsene gjelder avgjørelser fra henholdsvis Finansklagenemnda Skade Finansklagenemnda Person.

Det følger av rettspraksis at dette skal avgjøres etter en konkret vurdering av alle omstendigheter i den konkrete saken. Sentrale momenter i vurderingen er særlig om feilen skyldes forhold på betalerens eller betalingsmottakers side, og om betalingsmottakeren forsto eller burde forstått at han eller hun ikke hadde krav på betalingen. Også andre forhold kan ha betydning for vurderingen, jf. for eksempel FinKN 2024-485.

Det er enighet om at feilen skyldes forhold i foretaket, noe som taler mot at foretaket kan kreve beløpet tilbakeført. Videre gikk det noe tid fra klager mottok pengene til at foretaket etter en måned krevde dem tilbakebetalt. Klager hadde dermed tid til å innrette seg etter at det var hennes penger.

Foretaket gjør gjeldende at innrettelseshensynet ikke er et tungtveiende argument når pengene fortsatt er i behold. Etter nemndas syn kan denne anførselen ikke føre frem, når klager var forhindret fra å disponere pengene på grunn av foretakets uberettigede sperring.

Slik denne saken ligger an, er det etter nemndas oppfatning avgjørende om hvorvidt klager var i aktsom god tro da hun mottok beløpet.

Etter nemndas vurdering ville en alminnelig aktsom person vurdert at beløpet utgjorde en unormalt høy verdistigning, og ville ha oppdaget at det ble kjøpt et for stort antall andeler. I kvitteringen 3.4.25 fremgår det at beholdningen hadde økt fra kr 179 033,83 til kr 339 197. Verdiøkningen samsvarer ikke med at det også fremgikk av kvitteringen «Opptjent avkastning NOK 7,240.76».

Til sammenligning fremgikk det av kvitteringen klager hadde mottatt måneden før, da med tilsvarende kjøpesum, fikk kjøpt 14.2140 andeler, noe som medførte en verdistigning i beholdningen fra kr 176 850,30 til kr 179 033,83.

Klager hadde også en annen tilnærmet lik sparekonto i foretaket, der fondsbeholdningen økte fra kr 128 638,86 til kr 130 851,23 i samme periode, også her samme kjøpesum på kr 1 500. Det må videre tillegges vekt at klager har spart i lignende fond siden 2021, og dermed har erfaring med denne type sparing. Foretaket har fremlagt halvårsrapporter for perioden 30.6.24 og 21.12. for klagers tidligere spareavtaler i Landkreditt Høyrente, som viser at klagers handelssum stort sett har vært kr 1 500, og antall andeler som er kjøpt, er tilnærmet lik andelene som ble kjøpt i mars 2025.

Etter nemndas oppfatning må det – til tross for at dette gjaldt en annen spareavtale – likevel ha vært påfallende for klager at hun 3.4.25 kjøpte 1 500 andeler til den samme kjøpesummen på kr 1 500. Verdiøkningen av porteføljen i løpet av måneden må også ha vært påfallende, da stigningen neppe kunne forklares på annen måte enn at det var en feil knyttet til antall andeler. Nemnda kan ikke se at verdiøkningen i fondet kunne forklares på en annen måte, særlig tatt i betraktning at det dreide seg om et obligasjonsfond med relativt lav risiko og moderat avkastning. Ifølge foretakets nettsider har obligasjonsfondet hatt en årlig avkastning på 5,53 % de siste ti årene.

Nemnda er en etter en samlet vurdering av forholdene i saken kommet til at klager ikke kan ha vært i aktsom god tro som ga henne foranledning til å foreta nærmere undersøkelser. Klager valgte å selge fondene et par dager etter at den unormale verdistigningen fant sted. E-postdokumentasjon som er fremlagt i saken, viser at klager ikke har bedt om noen nærmere bekreftelse fra foretaket om at verdistigningen stemmer, eller om det var oppstått feil i forbindelse med fondsinntjeningen til klagers VPS-konto noen dager tidligere. Klager ba derimot om en bekreftelse på at pengene ble overført.

Hva gjelder telefonsamtalen klager viser til mellom henne og foretaket, er innholdet ikke sannsynliggjort. Partene har ulike forklaringer om innholdet av denne. Ifølge klager skal hun ha

blitt anbefalt å selge, mens foretaket hevder at hun fikk generelle opplysninger om risiko knyttet til sparing i fond. Nemnda kan uansett ikke se at innholdet av denne samtalen er avgjørende for utfallet i denne saken.

Nemnda er kommet til at klager ikke handlet i aktsom god tro, og at foretaket har krav på å få tilbakeført kr 151 489 på grunnlag av den ulovfestede læren om condictio indebiti.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Banks konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kristin Normann (leder), Monica Ervik (bransjerepresentant) og Kristoffer Sørlie (forbrukerrepresentant).